

אב תשע"ז

בס"ד

בחינה בהלכות ריבית

הוראות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – לא יבדק והנבחן יוזמן לוועדת משמעת.
3. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
4. חלק א' - עיון - 7 שאלות, חובה לענות על 6 מתוך 7 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 6 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן בעיגול סביב 6 התשובות שמבקש לבדוק.
5. חלק ב' - בקיאות - חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן בעיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
6. חלק ג' - יישום - חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן בעיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
7. בחלק א' - עיון - יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
8. בחלק ב' - בקיאות - יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.
9. בחלק ג' - יישום - יש להתייחס למקרה, לבידור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
10. יש לענות בנפרד על כל חלק מחלקי השאלה.

בהצלחה!!!

חלק א' – עיון

יש לענות על 6 שאלות מתוך 7 שאלות

1. א. ראובן המציא שטר לשמעון שבו התחייב שמעון לתת לו 20 קילו תפוזים לראש חודש כסלו, לטענת ראובן שהוא שילם תמורת כל התפוזים ולטענת שמעון לא היתה תשלום כספי אלא קדם לזה שראובן הלוח לו 20 ק"ג וכנגד זה התחייב להחזיר לו 20 ק"ג תפוזים.
מי נאמן ראובן או שמעון? פרט אם יש צורך בשבועה?.
- ב. מה הדין כאשר ראובן המציא שטר התחייבות משמעון על סך: 5,000 ₪ לתת לו לראש חודש כסלו וטוען ששטר זה נעשה בדרך היתר ושמעון מכחישו וטוען ששטר זה נעשה בדרך האסורה
מי נאמן ראובן או שמעון? והאם יש צורך בשבועה?
- א. אמר ליה הלוח למלוה הלויני ודור בחצרי,
האם הוי ר"ק או א"ר?
והאם יכול לנכות לו מחובו משיעור השכירות?
- ב. ומה הדין במשכנתא?
- ג. ראובן שכר דירה מגוי תמורת 4,000 ₪ לחודש, לאחר זמן לוה ראובן סכום גדול משמעון וסכמו ביניהם ששמעון המלוה יקבל את הדירה של הגוי במשכון ע"מ לגור בה ובתמורה ינוכה לו מהחוב 500 ₪ לכל חודש מה הדין ומדוע? פרט
- א. האם מותר למלוה להנות מנכסי הלוחה שעל פי הדין פטור הנהנה מלשלם?
- ב. מעשה בהורים שהשיאו את בנם לכלתם ונתנו להם דירה לדור בחינם (לא במתנה), ולאחר שנתיים רצו החתן והכלה לרכוש את הדירה מההורים ונתנו דמי קדימה 50,000 דולר.
האם מותר לחתן ולכלה להמשיך לגור בדירה, כל זמן שלא השלימו את מלוא הסכום?

- 4.א. באר את הסוגיא "אמר רב נחמן האי מאן דיהיב זוזי לקיראה" , ומאי שנא מטרשא? (גמרא ראשונים, ב"י, שו"ע ונו"כ)
- 5.ב. האם מותר לרכוש כרטיסיה חופשי חודשי מחברת 'אגד' שמחיר נסיעה אחת יותר זול ממחיר נסיעה ללא כרטיסיה?
- 6.ג. האם מותר לרכוש מצרכניה תווי קניה בשווי 100 שקל בסך 90 שקל?
- 7.א. האם יש שליחות לגוי לחומרא? פרט.
- 8.ב. האם יש צורך לעשות גם כפיה וגם שליחות ?
- 9.ג. מה הדין בעשה שליחות מגוי ויש לגוי משכון מישראל שני, האם מותר אף ביש כפיה? פרט.
- 10.א. האם מותר להלוות בא"י דולרים והפירעון יהיה בדולרים, או להלוות בשקלים והפירעון יהיה צמוד לדולר?
- 11.ב. מה הדין קנה מכונת כביסה וסכמו ביניהם שמחיר הקניה יהיה בסך : אלף דולר והתשלום לאחר 30 יום (מדובר שהדולר לא התייקר מזמן המקח) האם יכול להשתמש בזמן ההוא?
- 12.7.ב.א. את הסוגיא ב"מ (סח ע"ב) בני רב עיליש נפק עליהו ההוא שטרא דהוה כתיב ביה פלגא באגר פלגא בהפסד וכו' (רש"י ותוספות ושו"ע ונו"כ)

חלק ב' - בקיאות

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

- 13.8. שכנה שלוותה מחברתה כיכר לחם שלם ולאחר מספר ימים מחיר הלחם התייקר האם מותר לשכנה להחזיר כיכר שלם?
- 14.9.א. ראובן קנה דירה משמעון ונתן לו דמי קדימה וחתמו על חוזה רכישה האם מותר למוכר או לקונה להשתמש בדירה בינתיים?
- 15.ב. אדם קנה מוצר מאכל מהמכולת ונמצא פגום והתלונן בחברה וקיבל בתמורה מוצר חדש בתוספת מוצרים אחרים כדי לרצות את הקונה האם התוספת הוי ריבית ?
- 16.10. האם מותר לקנות פירות מהפרדס קודם שיגמר בישולם? ומאי שנא מדלועין, וממשכנתא דסורא, ומעגל?

חלק ג - יישום

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

- 17.11. ראובן שכר עבור חתונת בתו שמלת כלה ותכשיט זהב והתחייב באונסין אם יתקלקל או ישבר האם הוי השכירות ריבית או לא?
- 18.12.א. ראובן היה מנוי לשנה על עיתון מסויים ולאחר ארבעה חודשים היתה עליית מחיר העיתון וראובן ממשיך לשלם מחיר הזול, האם יש כאן איסור ריבית או לא?
- 19.ב. מה הדין בסוכן מקררים האם מותר לקנות ממנו בזול עכשיו ולקבל המוצר לאחר זמן?
- 20.13. אדם שקנה מוצר מסויים ולא היה מוצא חן בעיניו ויכול להחזירו תוך 14 ע"פ החוק ולקבל את כספו בחזרה, האם הוי ריבית כשהשתמש במוצר בזמן ההוא?